

09.30 – 10.45 u. REEKS A		11.00 – 12.15 u. REEKS B		13.30 – 14.45 u. REEKS C		15.00 – 16.15 u. REEKS D	
A1 Keynote	Kees van Overveld SEL (Sociaal-Emotioneel Leren): Leer leerlingen levensvaardigheden Kleuter – Lager – Secundair	B1 Keynote	Kees Vernooy Elk kind een goed begrijpende lezer! Wat vraagt dat? Kleuter – Lager – Secundair	C1 Keynote	Marina Danckaerts Hij die niet genoemd mag worden: ADHD Kleuter – Lager – Secundair	D1 Keynote	Jan Ruigrok Provocatieve leerlingbegeleiding en herstelgericht werken op school Kleuter – Lager – Secundair
A2 Lezing	Tinne Van Camp Mind, Set, Grow! Kleuter – Lager – Secundair	B2 Lezing	Kristof Das Nieuwe autoriteit: een straf alternatief en een alternatief voor straf Kleuter – Lager – Secundair	C2 Lezing	Els Menu Laat de juf gerust Kleuter	D2 Lezing	Herbert Roeyers ASS en onderwijs Kleuter – Lager – Secundair
A3 WW	Ilse Aerden en banaba-studenten Kleuters in het rood... Gericht zoeken en aanpakken Kleuter	B3 WW	Tine Drijkoningen Leren (anders) organiseren van leerlingen die traag en moeilijk leren Kleuter – Lager	C3 WW	Tanja Ceux, Katrien Melotte, Sara Vreys & Sofie Deprez Elke leerling telt: de leraar maakt het verschil Secundair	D3 WW	Hervé Meykens Nieuwe autoriteit als zelfzorg: assertief, kwetsbaar en zorgzaam dansen in de school Secundair
A4 WW	Martien Geerts & Hilde Vanbrabant Schrijfvaardigheid van leerlingen verhogen met Fungel, een digitale tool Lager – Secundair	B4 WW	Caroline Vancraeyveldt Samen-Spel en de kracht van de leerkracht-kindrelatie bij kleuters Kleuter	C4 WW	Martine Ceyskens Lezer-game & Lezer-scan. Aanpak van ernstige leesproblemen Lager	D4 WW	Miech Donders & Annelies Stiers Van begrijpend luisteren tot begrijpend lezen; een doorgaande leerlijn in de basisschool Kleuter – Lager
A5 WW	Eveline Lemmens, Ben Nowé & Liesbeth Francken De invloed van huiswerk en zittenblijven op gelijke kansen in het onderwijs Kleuter – Lager	B5 WW	Dana Vierstraete Boekentas, extra rugzak ... Overbelast?! Lager	C5 WW	Khalid Benhaddou & Emilie Le Roi Halal of niet? Kleuter – Lager – Secundair	D5 WW	Ilse Aerden, Tinne Van Camp & Caroline Vancraeyveldt Meespelen in de hoeken met de focus op zelfsturing Kleuter
A6 WW	Hannah Boonen Potential: inclusieve leeromgevingen Lager – Secundair (1 ^{ste} gr)	B6 WW	Liesbet Willems & Ilse Bogaert Trauma- en cultuursensitief werken op school Kleuter – Lager – Secundair	C6 WW	Liesbeth Spanjers Meertaligheid: een kans voor iedereen Kleuter – Lager – Secundair	D6 WW	Cristina Dalli Cardillo & Martine Carmans (Zelf-)sturing, (zelf-)ontplooiing, (zelf-)professionalisering in het buitengewoon onderwijs Kleuter – Lager – Secundair
A7 WW	Ilse Verborgt & Linda Karremans Co-teaching is far-reaching Kleuter – Lager – Secundair	B7 WW	Studenten banaba Buitengewoon Onderwijs Spelmateriaal in de klas Kleuter – Lager	C7 WW	Karen Mees Iedereen welkom! Verhogen van ouderbetrokkenheid Kleuter	D7 WW	Ine Thys Kansen voor time-in Lager – Secundair
A8 WW	Tine Bos Perspectiefgericht coachen op school: de ander, de job en jezelf versterken Kleuter – Lager – Secundair	B8 WW	Elke Emmers One size does not fit all, or does it? Universal Design for Learning (UDL) als tool om diversiteit te laten floreren Lager – Secundair	C8 WW	Kelly Jacobs, Elisabeth Cans & Anneleen Roelandts Hoe wakker is jouw school? Optimaliseren van de schoolwerking a.d.h.v. vragenlijsten Lager – Secundair	D8 WW	Anneleen Roelandts, Anne-Marie Cox & Kelly Jacobs Werken aan een brede basiszorg op het domein van taal, socio-emotionele ontwikkeling ... in de klas met toolbox 'BABO de beer' Kleuter – Lager
A9 WW	Sarah Jácome-Alvarez, Hilde Wuytens & Lotte Wilms Evalueren: enkel optellen of ook vertellen? Portretterend evalueren in de basisschool Kleuter – Lager	B9 WW	Gino Ameye, Francisca Van Drongelen & Griet De Nys Wat als schoollopen te moeilijk wordt? Hoe kunnen we deze thuiszitters helpen? Lager (3 ^e gr) – Secundair	C9 Café	Netwerkcafé Kleuter – Lager – Secundair	D9 Café	Netwerkcafé Kleuter – Lager – Secundair

Nieuw!

Door de grote vraag en het heel snel volzet zijn van een aantal werkwinkels, creëerden we een extra tiende werkwinkel per tijdsslot:

A10 WW	Tine Drijkoningen Leren (anders) organiseren van leerlingen die traag en moeilijk leren	B10 WW	Tine Bos Perspectiefgericht coachen op school: de ander, de job en jezelf versterken	C10 WW	Miech Donders & Annelies Stiers Van begrijpend luisteren tot begrijpend lezen; een doorgaande leerlijn in de basisschool	D10 WW	Tanja Ceux, Katrien Melotte, Sara Vreys & Sofie Deprez Elke leerling telt: de leraar maakt het verschil
	Kleuter – Lager		Kleuter – Lager – Secundair		Kleuter – Lager		Secundair

A1 Keynote

Kees van Overveld

SEL (Sociaal-Emotioneel Leren): Leer leerlingen levensvaardigheden

Kees van Overveld schreef verschillende boeken, waaronder *Groepswerkplan gedrag* en *Sociaal emotioneel leren als basis*. Kees Van Overveld is gepromoveerd aan de Universiteit Utrecht, vakgroep Ontwikkelingspsychologie, en is een veelgevraagd trainer en spreker op congressen en studiedagen. Hij heeft in de loop der jaren een brede expertise opgebouwd over onderwerpen als pedagogisch klimaat, sociaal-emotioneel leren, pesten, gedragsproblemen en -stoornissen, agressie, geweld. De laatste jaren legt hij zich vooral toe op de preventie van probleemgedrag in scholen en groepsplannen gedrag.

► Doelgroep: Kleuter, Lager & Secundair

A2 Inspiratielezing

Tinne Van Camp

Mind, Set, Grow!

Kinderen zijn van nature nieuwsgierig en gemotiveerd om bij te leren.

- Hoe hou je kinderen gemotiveerd om bij te leren?
- Niet alleen op school maar hun hele leven?
- Waarom zijn ze soms bang zijn om fouten te maken en waarom geven ze dan op?

De mindsettheorie van professor Carol Dweck, Stanford University, toont aan dat de leerhouding bepaald wordt door dieperliggende opvattingen waarvan we ons vaak niet bewust zijn. Wie ervan uitgaat dat onze hersens soepel zijn en nog kunnen ontwikkelen, is meer gemotiveerd om uitdagingen aan te gaan en niet op te geven na een fout.

Hogeschool UC Leuven-Limburg en uitgeverij Eenhoorn ontwikkelden op vraag van de provincie Vlaams-Brabant het pakket "Mind, Set, Grow!". In dat pakket vind je onder meer een graphic novel van de hand van schrijver Stefan Boonen en illustrator Melvin.

Meer weten? Neem hier een kijkje.

► Doelgroep: Kleuter, Lager & Secundair

A3 Werkwinkel

Ilse Aerden en studenten bachelor-na-bachelor Zorgverbreding en Remediërend Leren Kleuters in het rood... Gericht zoeken en aanpakken

Een eerste signaal dat je je zorgen maakt... Het is de start van een zoekproces naar wat er achter deze vraag kan zitten en wat dan de mogelijkheden zijn als leerkracht. Enkele studenten uit de bachelor-na-bachelor Zorgverbreding en Remediërend Leren brengen hun verhaal over het zoeken naar mogelijkheden om zowel kleuter als leerkracht te ondersteunen in het uittekenen van een doelbewuste aanpak.

Ilse Aerden is docent in de bachelor-na-bachelor Zorgverbreding en Remediërend Leren en in het postgraduaat Ervaringsgerichte Zorg in de Kleuterklas van UC Leuven-Limburg. Ze werkt mee aan de onderzoeken 'Stuur-je-spel' en 'Zorg-op-maat'.

► Doelgroep: Kleuter

A4 Werkwinkel

Martien Geerts & Hilde Vanbrabant

Schrijfvaardigheid van leerlingen verhogen met Fungel, een digitale tool

Tijdens deze workshop maak je op actieve wijze kennis met Fungel, een online schrijfhulp die jongeren tussen 10 en 14 jaar ondersteunt bij het leren schrijven en hen schrijfplezier doet ervaren. Daarbij wordt er steeds vanuit motiverende en betekenisvolle taken gewerkt.

In de workshop verkennen de deelnemers de verschillende modules en doorlopen ze de verschillende fases van het schrijfproces.

Martien Geerts is lector taal en studentencoach in de lerarenopleiding lager onderwijs van de UC Leuven-Limburg, in het dag- en avondtraject. Zij is taalbeleidsmedewerker en werkte mee aan verschillende onderzoeksprojecten, waaronder Taal Digitaal.

Hilde Vanbrabant is lector taal en studentencoach in de lerarenopleiding lager onderwijs van de UC Leuven-Limburg. Zij werkte ook mee aan verschillende projecten, zoals 'Taal Digitaal' (2017), 'Huiswerk en zittenblijven in perspectief' (2018) en 'Dertien Doelen vertaald' (2010).

Materiaal: breng, als het kan, je eigen laptop mee

► Doelgroep: Lager & Secundair

A5 Werkwinkel

Eveline Lemmens, Ben Nowé & Liesbeth Francken

De invloed van huiswerk en zittenblijven op gelijke kansen in het onderwijs

Kansrijk onderwijs voor alle kinderen, de lat hoog voor iedereen en onderwijs als krachtig instrument om een toekomst vorm te geven. Dat willen we allemaal.

Net daarom zetten we vanuit de lerarenopleiding maximaal in op het verspreiden van kennis en inzichten rond huiswerk en zittenblijven. Die thema's spelen namelijk een significante rol op het vlak van gelijke onderwijskansen. Vele scholen zijn zich daarvan bewust en willen hun beleid op dat vlak versterken en optimaliseren.

In de lerarenopleiding kreeg deze zoektocht vorm doorheen een literatuurstudie en een lerend netwerk met mensen uit de praktijk. We willen dan ook graag onze, maar ook jullie ervaringen en inzichten delen en daarover in gesprek gaan.

Eveline, Ben en Liesbeth zijn lectoren pedagogische wetenschappen aan de UC Leuven-Limburg. Ze werken mee aan verschillende onderzoeks- en dienstverleningsprojecten.

► Doelgroep: Kleuter & Lager

A6 Werkwinkel

Hannah Boonen

Potential: inclusieve leeromgevingen

Hoe creëert een leraar inclusieve leeromgevingen? Wat kan je als leraar doen om de diversiteit in de klas meer te waarderen en te benutten? Hoe kunnen leraren meer verbindend samenwerken? Maar ook... op welke manier kunnen onderzoekers, pedagogische begeleidingsdiensten, CLB's, lectoren en lerarenopleiders samenwerken om deze uitdagingen aan te gaan? Dat zijn vragen waarop het Potential-project een antwoord wil bieden.

Gedurende vier jaar werkt een hecht team Potentialmedewerkers uit verschillende universiteiten en hogescholen (UGent, VUB, KU Leuven, UAntwerpen, Arteveldehogeschool en UC Leuven-Limburg) aan het competentier maken van leraren in het creëren van inclusieve leeromgevingen. Daarvoor wordt een professionaliseringstraject voor leraren (in opleiding) uitgebouwd, dat uit 5 online tools bestaat. Zowel de lagere school, de eerste graad van het secundair, als de lerarenopleiding nemen aan dat traject deel. Centraal daarin staan verbindend samenwerken en het (h)erkennen, waarderen en benutten van diversiteit. Diversiteit wordt breed ingevuld, waarbij gestreefd wordt naar toegankelijk onderwijs voor alle leerlingen, ongeacht beperking, gender, afkomst, taal, etniciteit ... Kijk [hier](#) om meer over het project te weten te komen.

Hannah Boonen behaalde in 2010 haar master in de pedagogische wetenschappen, optie orthopedagogiek, aan de KU Leuven. Nadien startte ze een doctoraatsonderzoek aan de onderzoekseenheid Gezins- en Orthopedagogiek van de KU Leuven. In 2015 rondde ze haar doctoraatsproefschrift met als titel 'Opvoeden Plus: Ouderschap bij lagereschoolkinderen met autismespectrumstoornis' af. Sinds oktober 2014 werkt ze als docent bij de banaba Buitengewoon Onderwijs van de UC Leuven-Limburg. Op het Potential-project is Hannah werkzaam als valorisator.

► Doelgroep: Lager & Secundair (1ste graad)

A7 Werkwinkel

Ilse Verborgt & Linda Karremans

Co-teaching is far-reaching

In ons huidige onderwijs is co-teaching niet meer weg te denken. Scholen experimenteren al geruime tijd met het gegeven dat twee of meerdere onderwijsprofessionals voor de klas staan.

Klasleerkrachten, ondersteuners, zorgleerkrachten ... werpen hun deuren massaal open en delen samen de verantwoordelijkheid voor het leerproces van de groep. Iets wat overigens niet alleen de leerling zelf ten goede komt, maar ook het eigen professionele handelen versterkt.

In deze workshop, waarbij praktijkvoorbeelden de rode draad vormen, werpen we niet alleen een blik op de verschillende vormen van co-teaching en hun meerwaarde binnen de klas, maar kijken we ook naar hindernissen en mogelijke valkuilen die praktijkmensen bij de opstart van co-teaching ervaren. Tenslotte bieden we enkele handvaten aan om deze valkuilen te vermijden en laagdrempelig met co-teaching aan de slag te gaan.

Ilse Verborgt is lector in de bachelor-na-bachelor Zorgverbreding en Remediërend Leren en de bachelor-na-bachelor Buitengewoon Onderwijs van de UC Leuven-Limburg, ondersteuner in het aanzetten van co-teaching in het pré-waarborgproject.

Linda Karremans is praktijklector in de bachelor-na-bachelor Zorgverbreding en Remediërend Leren van de UC Leuven-Limburg, ondersteuner in het aanzetten van co-teaching in het pré-waarborgproject en studentenbegeleider bij het opstarten van co-teaching.

► Doelgroep: Kleuter, Lager & Secundair

A8 Werkwinkel

Tine Bos

Perspectiefgericht coachen op school: de ander, de job en jezelf versterken

Wil je op een meer coachende manier in je job staan? Jouw team tot leren brengen? Collega's in weerstand weer helemaal aan boord krijgen? Dan is deze workshop zeker wat voor jou! We belichten basisprincipes in coaching, kansen in perspectiefgericht werken en de krachten van ontregelen. Je krijgt naast een stevige visie ook tal van tips & tricks cadeau. Welkom alvast!

Tine Bos doceert in het postgraduaat Coaching en Mentoring van de UC Leuven-Limburg en leidt daarin zorgleerkrachten, directies en middenkaders uit de non-profit op om hun organisatie tot teamleren te brengen. Daarnaast heeft ze haar hart verloren aan de bachelor-na-bachelor Zorgverbreding en Remediërend Leren en ondersteunt ze scholen in vernieuwingsprocessen.

► Doelgroep: Kleuter, Lager & Secundair

A9 Werkwinkel

Sarah Jácome-Alvarez, Hilde Wuytens & Lotte Wilms

Evalueren: enkel optellen of ook vertellen? Portretterend evalueren in de basisschool

Binnen portretterend evalueren zien we evaluatie als een bewust en transparant samengesteld programma dat verschillende evaluatiemomenten tot één doordacht geheel combineert en op het ondersteunen van het leerproces van kinderen gericht is. Het holistisch en waarderend kijken (vanuit de growth mindset) en het combineren van verschillende betrokken partijen zijn hierbij centrale uitgangspunten.

In deze interactieve sessie werken we met uitgangspunten en concrete instrumenten van portretterend evalueren. We willen een inspiratie zijn om kritisch naar de eigen manier van evalueren te kijken.

Sarah Jácome-Alvarez is praktijklector in de lerarenopleiding lager onderwijs van de UC Leuven-Limburg en beleidsmedewerker in basisschool Picpussen Tongeren.

Hilde Wuytens is lector pedagogische wetenschappen in de lerarenopleiding lager onderwijs van de UC Leuven-Limburg.

Lotte Wilms is lector pedagogische wetenschappen in de lerarenopleiding kleuter- en lager onderwijs van de UC Leuven-Limburg.

► Doelgroep: Kleuter & Lager

A10 Werkwinkel *Nieuw! Herhaling van WW B3*

Tine Drijkoningen

Leren (anders) organiseren van leerlingen die traag en moeilijk leren

Op welke manier komen leerlingen tot fundamenteel leren, ook als het leren niet 'vanzelf' gaat? Hoe worden krachtige leeromgevingen georganiseerd met het oog op de hoge diversiteit tussen de leerlingen?

In deze workshop delen we organisatievormen en hopen we zo leraren te inspireren om op een efficiënte en effectieve manier aan de slag te gaan. Deze organisatievormen zetten steeds de zelfsturing van jouw leerlingen alsook hun creativiteit voorop.

► Doelgroep: Kleuter & Lager

B1 Keynote
Kees Vernooy
Elk kind een goed begrijpende lezer! Wat vraagt dat?

Kees Vernooy is lector emeritus Effectief Taal- en Leesonderwijs en Schoolverbeteringsdeskundige. Door toonaangevende leeswetenschappers wordt goed kunnen begrijpend lezen als de belangrijkste 21e-eeuwse vaardigheid gezien. In de praktijk vinden zowel leerlingen als leerkrachten begrijpend lezen een lastig niet-motiverend gebied, dat bovendien afnemende resultaten laat zien. Bovendien vragen leerkrachten zich dikwijls af: wat beïnvloedt nu het begrijpend lezen? Welke activiteiten kunnen we ondernemen om het begrijpend lezen van leerlingen te verbeteren? Wat werkt er nu wel en wat niet? En welke rol speelt onze methode voor begrijpend lezen? Worden onze leerlingen daar betere begrijpende lezers door? In dat verband wordt er ook aandacht besteed aan de opkomst van close reading.

Tot slot: We vergeten in Nederland en Vlaanderen nogal eens, dat het begrijpend lezen eigenlijk al voor de start van het technisch lezen begonnen is. Zo laten topwetenschappers als Catherine Snow en Paul van de Broek zien dat de woordenschat op 3 à 4-jarige leeftijd het begrijpend lezen halverwege de basisschool voorspelt.

► Doelgroep: Kleuter, Lager & Secundair

B2 Inspiratielezing
Kristof Das
Nieuwe autoriteit: een straf alternatief en een alternatief voor straf

Kiezen voor nabijheid, krachtig en doelgericht handelen en een netwerk rond het kind of de jongere, het aanbrengen van een positief dilemma, de relatiebekwaamheid van de leraar als voorbeeld voor de jongere. Onvoorwaardelijk, vanuit zelfcontrole, herstel voorrang geven op straf waardoor afstand en nabijheid in balans komen en verbinding ontstaat. Lees hier alvast het [opiniestuk van Kristof Das in Knack](#) of zijn [bijdrage over spijbelen in de Standaard](#).

► Doelgroep: Kleuter, Lager & Secundair

B3 Werkwinkel
Tine Drijkoningen
Leren (anders) organiseren van leerlingen die traag en moeilijk leren

Op welke manier komen leerlingen tot fundamenteel leren, ook als het leren niet 'vanzelf' gaat? Hoe worden krachtige leeromgevingen georganiseerd met het oog op de hoge diversiteit tussen de leerlingen?

In deze workshop delen we organisatievormen en hopen we zo leraren te inspireren om op een efficiënte en effectieve manier aan de slag te gaan. Deze organisatievormen zetten steeds de zelfsturing van jouw leerlingen alsook hun creativiteit voorop.

► Doelgroep: Kleuter & Lager

B4 Werkwinkel
Caroline Vancraeyveldt
Samen-spel en de kracht van de leerkracht-kindrelatie bij kleuters

In Samen-Spel focussen we op een warme, veilige relatie tussen leerkrachten en kleuters (2,5 - 6 jaar). De leerkrachten krijgen tools om dat voor alle kleuters te realiseren, maar eveneens om beter met storend gedrag van jonge kinderen om te gaan. Samen-Spel impliceert nabijheid, verbondenheid en aanvaarding en wordt door het samenspelen van de leerkracht en de kleuter gerealiseerd (gebaseerd op het Amerikaanse programma Banking Time; Pianta & Hamre, 2001).

Dr. Caroline Vancraeyveldt is praktijkonderzoeker aan de lerarenopleiding van de UCLL in Leuven. Zij heeft samen met haar collega's van de KU Leuven en de UCLL het Samen-Spelprogramma ontwikkeld en uitgetest.

► Doelgroep: Kleuter

B5 Werkwinkel
Dana Vierstraete
Boekentas, extra rugzak ... Overbelast?!

Tijdens deze workshop krijgen de deelnemers informatie over de werking van het Centrum voor Kinderpsychiatrie in Hasselt. De nadruk ligt daarbij op het onderwijsaanbod en de samenwerking met scholen die er nagestreefd wordt. Daarna gaan we op zoek naar handvaten die helpend kunnen zijn in het omgaan met kinderen met een rugzakje in de klas.

Dana Vierstraete is

- Onderwijsbegeleider (leefgroep lagere school) bij het Centrum voor Kinderpsychiatrie in Hasselt.
- Leerkracht sinds 2014, onderwijsbegeleider sinds 2016.
- Alumnus van hogeschool UC Leuven-Limburg van de lerarenopleiding lager onderwijs, de bachelor-na-bachelor Zorgverbreding en Remediërend Leren en het postgraduaat Autisme.
- Simulatiecliënt voor de banaba Zorgverbreding en Remediërend Leren en deelnemer bij kringgesprekken in de lerarenopleiding lager onderwijs.

► Doelgroep: Lager

B6 Werkwinkel
Liesbet Willems & Ilse Bogaert
Trauma- en cultuursensitief werken op school

De toestroom van vluchtelingen is minder dramatisch dan enkele jaren geleden, maar nog steeds komen er elke dag mensen uit verschillende landen bij ons terecht, op zoek naar veiligheid, vluchtend van gevaarlijke situaties in hun land van herkomst. De kinderen en jongeren gaan naar Vlaamse scholen. We weten dat die leerlingen heel wat hebben meegemaakt. Dat vraagt een gepaste aanpak in de klas en op school.

Tijdens de werkwinkel word je opgeleid om vanuit een trauma- en cultuursensitieve bril naar het gedrag van die leerlingen te kijken. Als kader wordt de 'window of tolerance' toegelicht. Dat kader geeft houvast om in de schoolse context op een helpende manier te reageren.

Liesbet Willems is klinisch en traumapsycholoog met specifieke expertise in het werken met vluchtelingen. Zij verbleef 9 jaar in Peru, waar zij met passie haar NGO Padma leidde ter ondersteuning van slachtoffers van huiselijk geweld.

Ilse Bogaert is klinisch psycholoog en gedragstherapeut. Zij heeft een passie voor de hele ontwikkeling die kinderen binnen de schoolcontext doormaken. Ze werkte als zorgleerkracht, zowel in het reguliere als het buitengewoon onderwijs. Daar deed ze ervaring op wat betreft psychodiagnostisch onderzoek, begeleiding en ondersteuning van leerlingen, hun ouders en leerkrachten. Ze gebruikt die ervaring nu als psycholoog in de groepspraktijk Mudico.

► Doelgroep: Kleuter, Lager & Secundair

B7 Werkwinkel
Studenten bachelor-na-bachelor Buitengewoon Onderwijs
Spelmateriaal in de klas

Een projectgroep uit de bachelor-na-bacheloropleiding Buitengewoon Onderwijs onderzocht een heel academiejaar de kansen, mogelijkheden en valkuilen van spelmateriaal in de klas. Studenten uit deze opleiding ontwierpen, probeerden uit, pasten aan waar nodig en optimaliseerden. Ze geven je concrete en direct inzetbare resultaten vanuit hun onderzoeksproject. Naast de projectresultaten maak je ook kennis met het opleidingsonderdeel en wie weet gaat volgend academiejaar een groepje studenten met jouw specifieke zorgvraag aan de slag!

► Doelgroep: Kleuter & Lager

B8 Werkwinkel
Elke Emmers
One size does not fit all, or does it? Universal Design for Learning (UDL) als tool om diversiteit te laten floreren

Deze interactieve workshop richt zich op gelijke onderwijskansen. Om gelijke en krachtige onderwijskansen te creëren, moeten we ons op brede basiszorg voor iedereen richten. Op die manier komen we aan de groeiende diversiteit van leerlingen tegemoet (leerlingen met een beperking, leerlingen met een migratieachtergrond, leerlingen met speciale onderwijsbehoeften ...). Jij wilde altijd al weten hoe je een krachtige leeromgeving voor elke leerling kunt creëren? Deze workshop neemt je mee door de principes van universeel ontwerp en laat voorbeelden, gebaseerd op verschillende leerstrategieën en leerlingendiversiteit, zien. Praktische voorbeelden die klaar zijn om te implementeren, vanaf morgen. We kijken zowel naar de onderwijspraktijk als de evaluatiemethoden. We zullen ons richten op het creëren van een inclusieve cultuur, een inclusieve praktijk en het verankeren van verschillende praktijken binnen een inclusief beleid. Trek je innovatieschoenen aan en durf te worden geïnspireerd om krachtige educatieve opties voor elke leerling in de praktijk te brengen.

Elke Emmers studeerde orthopedagogie aan de voormalige KHLim en vervolgde haar studieloopbaan met een master in de criminologie. Ze werkte in de bijzondere jeugdzorg voor ze in de academische wereld aan de slag ging. Daar doet ze onderzoek naar inclusief hoger onderwijs (doctoraat) en gaf ze les binnen sociaal agogisch werk aan de Odisee Hogeschool. In 2017 werd ze de coördinator van het diversiteitsbeleid aan de Odisee Hogeschool. Momenteel is ze actief als onderzoeks- en dienstverleningsverantwoordelijke Inclusie en Participatie aan de UC Leuven-Limburg.

► Doelgroep: Lager & Secundair

B9 Werkwinkel
Gino Ameye, Francisca Van Drongelen & Griet De Nys
Wat als schoollopen te moeilijk wordt? Hoe kunnen we deze thuiszitters helpen?

Jongeren die het moeilijk vinden om naar school te gaan, met medeweten van hun ouder(s) thuis blijven, lichamelijke klachten uiten zoals buikpijn en hoofdpijn, die geen woorden vinden om te zeggen wat er in hen omgaat ... Hoe herken je die signalen? Hoe maak je contact met die jongeren, hoe maak je verbinding tussen de jongere, zijn ouders en de school, zodat de jongere niet afglijdt naar langdurige afwezigheid met alle gevolgen van dien. In deze workshop maak je kennis met de verhalen van 'schoolweigeraars', krijg je inzicht hoe je als schoolmedewerker op een verbindende manier aan de slag kan gaan met deze jongere, zijn ouders en eventuele hulpverlening. Jullie ervaring en mening wordt gevraagd over ontwikkelde tools voor deze thuiszitters en hun context.

Deze workshop is gebaseerd op het nog lopend multidisciplinair praktijkwetenschappelijk onderzoek 'Angst voor de Schoolpoort' van HoGent. Onderzoeksmedewerkers zijn: Gino Ameye, Agnès Biltris, Griet De Nys, Nadine De Stercke, Francisca Van Drongelen en Peter Wallegghem.

► Doelgroep: Lager (3e graad) & Secundair

B10 Werkwinkel *Nieuw! Herhaling van WW A8*

Tine Bos

Perspectiefgericht coachen op school: de ander, de job en jezelf versterken

Wil je op een meer coachende manier in je job staan? Jouw team tot leren brengen? Collega's in weerstand weer helemaal aan boord krijgen? Dan is deze workshop zeker wat voor jou! We belichten basisprincipes in coaching, kansen in perspectiefgericht werken en de krachten van ontregelen. Je krijgt naast een stevige visie ook tal van tips & tricks cadeau. Welkom alvast!

Tine Bos doceert in het postgraduaat Coaching en Mentoring van de UC Leuven-Limburg en leidt daarin zorgleerkrachten, directies en middenkaders uit de non-profit op om hun organisatie tot teamleren te brengen. Daarnaast heeft ze haar hart verloren aan de bachelor-na-bachelor Zorgverbreding en Remediërend Leren en ondersteunt ze scholen in vernieuwingsprocessen.

► Doelgroep: Kleuter, Lager & Secundair

C1 Keynote

Marina Danckaerts

Hij die niet genoemd mag worden: ADHD

Prof. Marina Danckaerts is hoofd van de dienst kinder- en jeugdpsychiatrie van het Universitair Psychiatrisch Centrum KU Leuven en hoogleraar kinder- en jeugdpsychiatrie aan de KU Leuven. Dr. Danckaerts superviseert een polikliniek voor kinderen met aandachtsmoeilijkheden en hyperactiviteit-impulsiviteit (ADHD) en aanverwante ontwikkelingsproblemen (leerproblemen, tics, gedragsproblemen). Haar onderzoeksinteresses en publicaties liggen in het brede veld van ADHD, met focus op de complexe processen van diagnostiek, cognitieve disfuncties, uitstel van bekrachtiging en neuro-imaging, psychofarmacologische behandeling en gedragsbehandeling van ADHD. Ze is lid van de Eunethydis Guidelines Interdisciplinary Expert Group, die adviezen ontwikkelt ten behoeve van Europese richtlijnen voor de diagnose en behandeling van ADHD. Ze maakt tevens deel uit van de onderzoeksgroep ADHDynamisch, een interdisciplinair consortium uit de psychiatrie, klinische psychologie en gezins- en orthopedagogiek van de Associatie KU Leuven. In haar team werd ook de *Toolkit voor ADHD* voor leerkrachten ontwikkeld. De lezing 'Hij die niet genoemd mag worden: ADHD' vind je, als voorsmaakje, alvast [hier](#).

► Doelgroep: Kleuter, Lager & Secundair

C2 Inspiratielezing

Els Menu

Laat de juf gerust

Als we onze kleuters alle kansen willen bieden om uit te groeien tot ondernemende en aldus creatieve en zelfgestuurde individuen, dan moeten we hun meer 'ruimte' geven. Ruimte om beslissingen te nemen, creatief te kunnen zijn, om plannen te maken, om zelfstandig de dag door te brengen ... Dan moeten we durven loslaten en vertrouwen hebben in het feit dat kleuters hun leerproces ook zelf in handen kunnen nemen. Ontdek hoe je als leerkracht de touwtjes loslaat en je kleuters leert om de touwtjes meer in handen te nemen.

► Doelgroep: Kleuter

C3 Werkwinkel

Tanja Ceux, Katrien Melotte, Sara Vreys & Sofie Deprez

Elke leerling telt: de leraar maakt het verschil

Onderwijs waarin elke leerling maximale leeransen krijgt en de noodzakelijke competenties van de 21e eeuw bereikt, vormt een grote uitdaging in het secundair onderwijs. Het verhogen van socio-emotioneel welbevinden bij leerlingen en leraren is cruciaal om de stap richting gelijke onderwijskansen te zetten en de uitstroom van leraren te verminderen. Vanuit een praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek focussen wij op het realiseren van een verbindende interactie tussen leraren en leerlingen, waarbij we op zoek gaan naar bepalende factoren voor een kwaliteitsvolle verbindende leraar-leerling-interactie en op welke manier die maximaal ingezet kunnen worden. Uit de eerste resultaten blijkt dat een kwaliteitsvolle verbindende interactie tussen een leraar en leerling(en) bestaat uit vakgebonden passie, empathie, vertrouwen en aanwezigheid als noodzakelijke bouwstenen en dit zowel vanuit het standpunt van de leraren als de leerlingen.

In deze workshop vormen we een professionele leergemeenschap waarin de bouwstenen van een verbindende leraar-leerling-interactie centraal staan, zowel vanuit het perspectief van de leraar als dat van de leerling. Samen het eigen denken en handelen onder de loep nemen, onderbouwd leren van elkaar, zoeken naar antwoorden voor concrete vragen, tips ... zijn enkele doelstellingen die wij in deze keuzesessie proberen te realiseren.

Katrien, Sofie, Sara en Tanja vormen een team van praktijkonderzoekers binnen het expertisecentrum Inclusive Society van de hogeschool UC Leuven-Limburg. Katrien, Sofie en Sara zijn binnen de lerarenopleiding secundair onderwijs als lerarenopleider intensief betrokken bij het opleiden van toekomstige leraren secundair onderwijs vanuit hun expertise binnen de pedagogische-didactische

leerlijn of het onderwijsvak plastische opvoeding. Tanja is opleidingsverantwoordelijke van die opleiding.

► Doelgroep: Secundair

C4 Werkwinkel

Martine Ceyskens

Lezer-game & Lezer-scan. Aanpak van ernstige leesproblemen

Bij kinderen met een ernstig leesprobleem is er meer nodig dan een klassieke leesmethode. Die kinderen hebben nood aan hulpmiddelen waarmee ze letters snel en makkelijk uit hun geheugen kunnen oproepen. Ze hebben meer leesmateriaal nodig, omdat het automatiseren trager verloopt en het is voor hen ook belangrijk dat de woordstructuur in kleinere deelstappen wordt opgedeeld. Die voorwaarden en andere noodzakelijke kenmerken die belangrijk zijn om het leesproces toch op gang te krijgen, komen in deze sessie aan bod. Ook zal er via de lezer-scan-tool gekeken worden op welke manier het beginniveau van een kind met leesproblemen bepaald kan worden.

Martine Ceyskens is afgestudeerd als master in de Logopedie & Audiologie. Zij is werkzaam als lector aan de UC Leuven-Limburg in de bachelor-na-bachelor Buitengewoon Onderwijs. Martine is eveneens actief als zelfstandig logopediste. Zij heeft meerdere publicaties op haar naam staan, waaronder *Mijn kind heeft dyslexie* (Lannoo), *Mijn kind heeft dyscalculie* (Lannoo), *Lezergame* (Abimo) en *Lezer-scan. Een behandelingsplan voor het leren lezen* (Pelckmans Pro).

► Doelgroep: Lager

C5 Werkwinkel

Khalid Benhaddou & Emilie Le Roi

Halal of niet?

Doorheen de voorbije jaren stelden Khalid Benhaddou (imam en coördinator van het netwerk van islamexperten) en Emilie Le Roi (aanspreekpunt radicalisering/polarisering binnen het departement onderwijs) vast dat heel wat scholen, leerkrachten, CLB-medewerkers, ouders en leerlingen ... vragen hebben over hoe je in de praktijk oplossingen aanbrengt rond de verwachtingen en onzekerheden die een religie als islam binnen scholen oproept.

- Wat zegt de wet, wat zegt de onderwijsregelgeving en met welke contouren moet je rekening houden als je een bepaalde beslissing wenst door te voeren?
- Wat is de religieuze en culturele achtergrond van wat de islam soms vraagt en in hoeverre kan of moet je daaraan tegemoet komen?
- Wat met de vele vragen omtrent al dan niet gescheiden zwemmen, aangepaste leerhoud (evolutieleer versus scheppingsverhaal, kooklessen, seksuele voorlichting, muziek ...), halal eten, bidden op school, deelname aan bos- en zeeklassen, de ramadan, het vak islam, medische consulten/vaccineren, ouderbetrokkenheid, islamitische feestdagen, hoofddoeken, conflicten op school ...?
- Wat zijn mogelijke tekenen van radicalisering, hoe ga je daarmee om, hoe kan je radicaal gedachtegoed voorkomen en hoe werk je best samen met onderwijs en politie?

In hun werkwinkel bieden ze aan de hand van reële casussen antwoorden op alle concrete vragen. Emilie bekijkt wat de regelgeving zegt, Khalid schetst de culturele achtergronden en islamitische stelregels. Samen komen we tot weloverwogen, concreet en bruikbaar advies en bundelen we alle goede praktijkvoorbeelden die ze de voorbije jaren tegenkwamen.

► Doelgroep: Kleuter, Lager & Secundair

C6 Werkwinkel
Liesbeth Spanjers
Meertaligheid: een kans voor iedereen!

We illustreren hoe vroeg vreemdetalenonderwijs, taalversterkend onderwijs en CLIL (Content and Language Integrated Learning) rijke kansen voor alle leerlingen creëren.

Liesbeth Spanjers is lector in de bachelor-na-bachelor Meertalig onderwijs van de UC Leuven-Limburg, lector International Educating Class en onderzoeker.

► Doelgroep: Kleuter, Lager & Secundair

C7 Werkwinkel
Karen Mees
Iedereen welkom! Verhogen van ouderbetrokkenheid

In kleuterklassen met veel anderstalige kinderen, is het vaak moeilijk om alle ouders te betrekken bij het klasgebeuren. Hoe lukt het wel?

Karen was van 1998 tot 2011 zorgcoördinator in een Nederlandstalige school in Schaarbeek. Sinds 2012 is ze klastitularis van een 3^e kleuterklas in de multiculturele wijk Den Dam in Antwerpen.

► Doelgroep: Kleuter

C8 Werkwinkel
Kelly Jacobs, Elisabeth Cans & Anneleen Roelandts
Hoe wakker is jouw school? Optimaliseren van de schoolwerking aan de hand van leerling-, leerkracht- en directievragenlijsten

De school brengt zichzelf in kaart via de monitor 'De Wakkere School' (verzameling van vragenlijsten om een zicht te krijgen op de eigen schoolwerking m.b.t. een aantal thema's in het kader van goed onderwijs). Eens men zicht heeft op de eigen werking, kan de school actie ondernemen. In deze workshop zullen jullie meegenomen worden in de wereld van de Wakkere School en kennismaken met de website, de bevraging en de manier waarop verzamelde implementatiemethodieken (vb. professionele leergemeenschappen) ervoor kunnen zorgen dat tools zoals vb. no Blame (i.h.k.v. pesten) duurzaam in de schoolwerking verankerd kunnen worden. Immers enkel na een structurele implementatie van zo'n tools kan men pas goed onderwijs voor iedereen garanderen. Hoe pakken we dat best aan op school en welke ondersteuning kan vanuit het project 'De Wakkere School' geboden worden?

Kelly, Anneleen en Elisabeth zijn pedagogen van opleiding en geven al enkele jaren les aan de UC Leuven-Limburg, zowel in de initiële opleidingen als in de bachelor-na-bacheloropleidingen. Kelly heeft praktijkervaring als leerkracht en directie. Anneleen werkte als orthopedagoog in verschillende organisaties en Elisabeth deed onderzoek rond diverse topics (o.a. sport voor personen met een beperking). Momenteel zijn de drie als lector-onderzoeker aan de UCLL verbonden.

► Doelgroep: Lager & Secundair

C9 Netwerkcafé

Wanneer het voormiddagprogramma al zo inspirerend was dat je er even met collega's over van gedachten wil wisselen, wanneer je nood hebt aan wat tijd om na te denken of stil te vallen, wanneer je zin hebt in een goede babbel of krachtig netwerken, dan ben je welkom in het netwerkcafé. We voorzien een leuke hoek, wat hapjes, een stuk taart en wat drank. Opleidingshoofden en verantwoordelijken Research & Expertise zullen zeker in de buurt zijn, zodat je met eventuele vragen ook altijd bij hen terecht kan en wie weet pik je ook nog een demonstratie mee van een innovatieve onderwijstool als [de tovertafel](#).

C10 Werkwinkel *Nieuw! Herhaling van WW D4*

Miech Donders & Annelies Stiers

Van begrijpend luisteren tot begrijpend lezen; een doorgaande leerlijn in de basisschool

Begrijpend luisteren in de kleuterschool bereidt kinderen voor op begrijpend lezen in de lagere school. Door te luisteren naar teksten, leren ze daar betekenis aan te geven. Ze verbinden aanwezige kennis aan nieuwe informatie en op die manier breiden ze hun kennis verder uit. Begrijpend luisteren en begrijpend lezen doen een beroep op dezelfde vaardigheden. Daar waar kleuters op een speelse manier kennis maken met luistervaardigheden, wordt in de lagere school de instructie van die vaardigheden explicieter. Bovendien wordt in de loop van de lagere school verwacht dat ze die vaardigheden kunnen toepassen op teksten die steeds complexer van karakter zijn. Het is onze opdracht om kinderen van bij de start van hun schoolcarrière voldoende kansen te bieden om taalbegrip te verwerven en te ontwikkelen. Later in hun schoolloopbaan, wanneer kinderen zelf teksten lezen, profiteren ze aanzienlijk van die basis. Welke zijn die vaardigheden en op welke manier creëer je daar een rijk taalaanbod voor? Hoe kom je daartoe zonder klassiek "lesjes begrijpend lezen" te geven? Wij zoomen in op de belangrijkste accenten die gelegd dienen te worden in het kleuter- en lager onderwijs om tot een gedragen leerlijn te kunnen komen. Die accenten worden concreet gemaakt doordat enkele studenten ons meenemen in hun praktijkverhaal over begrijpend lezen.

Annelies is praktijklector in de bachelor-na-bachelor Zorgverbreding en Remediërend Leren van de UC Leuven-Limburg en zorgcoördinator in VIA Immaculata.

Miech is praktijklector Bazo in de bachelor-na-bachelor Zorgverbreding en Remediërend Leren van de UC Leuven-Limburg en zorgcoördinator in Kleuterschool De Beverburcht

► Doelgroep: Kleuter & Lager

D1 Keynote

Jan Ruigrok

Provocatieve leerlingbegeleiding en herstelgericht werken op school

Jan Ruigrok is een Nederlandse leraar, leerlingbegeleider, trainer, auteur, docent, onderwijsadviseur en veel gevraagd spreker op studiedagen en congressen.

Hij schreef o.a. de boeken *Provocatieve leerlingbegeleiding*, *Handboek Faalangsttraining*, *In plaats van schorsen*, *Handboek Herstelrecht in het Onderwijs*, *Leraar in hart en nieren*, *Handboek Alles over pesten ...*

Hij neemt ons in zijn keynote mee in zijn stevig onderbouwde kaders rond provocatieve begeleiding, herstelgericht werken en de dramadriehoek van Karpman. Stuk voor stuk krachtige en soms verrassende inzichten die perspectief kunnen bieden wanneer leren moeilijk wordt.

Jan Ruigrok is een autoriteit op het vlak van omgaan met ongewenst gedrag en zijn theoretische modellen sluiten naadloos aan bij de visie die we in de banaba-opleidingen van de UCLL mee uitdragen.

Wil je al eens kennismaken met zijn werk? Hier vind je een boeiend artikel dat zo'n verrassend perspectief in zich draagt: [Leerlingbegeleiding, dansen tussen prins en kikker](#).

► Doelgroep: Kleuter, Lager & Secundair

D2 Inspiratielezing

Herbert Roeyers

ASS en onderwijs

Herbert Roeyers schreef onder meer '[Geprikkeld om te weten: studeren met autisme](#)' en '[Autismespectrumstoornis: Alles op een rijtje](#)'.

Hij belicht in zijn lezing de kenmerken en moeilijkheden van mensen met autisme waarmee in het onderwijs rekening dient gehouden te worden en reikt handvaten voor een autismevriendelijke benadering aan. Hij besteedt bijzondere aandacht aan de complexiteit van de overgang naar het hoger onderwijs en hoe daar mee om te gaan.

► Doelgroep: Kleuter, Lager & Secundair

D3 Werkwinkel

Hervé Meykens

Nieuwe autoriteit als zelfzorg: assertief, kwetsbaar en zorgzaam dansen in de school!

Burn-out, emmer vol, het is genoeg, te veel, te moeilijk ... "Wie ik ben?" wordt hoe langer hoe crucialer in het onderwijs! "Wat ik weet?" voldoet niet meer? De evident gegeven en gedefinieerde relatie leerkracht-leerling is verdampt. We moeten relationeel gaan knutselen met en voor onszelf om een werkbare relatiedefinitie te creëren.

Vanuit geweldloos verzet en nieuwe autoriteit, de dramadriehoek en de window of tolerance presenteren we een reflexief en duidelijk denkkader om te zorgen voor jezelf, de ander en de relatie.

Hervé Meykens is

- diensthoofd begeleiding en zorgcoach in het THHI in Tessenderlo
- praktijklector in de bachelor-na-bachelor Zorgverbreding en Remediërend Leren van de UC Leuven-Limburg
- systeem- en traumatherapeut in het Centrum voor Integratieve psychotherapie

► Doelgroep: Secundair

D4 Werkwinkel

Miech Donders & Annelies Stiers

Van begrijpend luisteren tot begrijpend lezen; een doorgaande leerlijn in de basisschool

Begrijpend luisteren in de kleuterschool bereidt kinderen voor op begrijpend lezen in de lagere school. Door te luisteren naar teksten, leren ze daar betekenis aan te geven. Ze verbinden aanwezige kennis aan nieuwe informatie en op die manier breiden ze hun kennis verder uit. Begrijpend luisteren en begrijpend lezen doen een beroep op dezelfde vaardigheden. Daar waar kleuters op een speelse manier kennis maken met luistervaardigheden, wordt in de lagere school de instructie van die vaardigheden explicieter. Bovendien wordt in de loop van de lagere school verwacht dat ze die vaardigheden kunnen toepassen op teksten die steeds complexer van karakter zijn. Het is onze opdracht om kinderen van bij de start van hun schoolcarrière voldoende kansen te bieden om taalbegrip te verwerven en te ontwikkelen. Later in hun schoolloopbaan, wanneer kinderen zelf teksten lezen, profiteren ze aanzienlijk van die basis. Welke zijn die vaardigheden en op welke manier creëer je daar een rijk taalaanbod voor? Hoe kom je daartoe zonder klassiek "lesjes begrijpend lezen" te geven? Wij zoomen in op de belangrijkste accenten die gelegd dienen te worden in het kleuter- en lager onderwijs om tot een gedragen leerlijn te kunnen komen. Die accenten worden concreet gemaakt doordat enkele studenten ons meenemen in hun praktijkverhaal over begrijpend lezen.

Annelies is praktijklector in de bachelor-na-bachelor Zorgverbreding en Remediërend Leren van de UC Leuven-Limburg en zorgcoördinator in VIA Immaculata.

Miech is praktijklector Bazo in de bachelor-na-bachelor Zorgverbreding en Remediërend Leren van de UC Leuven-Limburg en zorgcoördinator in Kleuterschool De Beverburcht

► Doelgroep: Kleuter & Lager

D5 Werkwinkel

Ilse Aerden, Tinne Van Camp & Caroline Vancraeyveldt

Meespelen in de hoeken met de focus op zelfsturing

Tijdens vrij spel in de hoeken kan je de zelfsturing van kleuters heel goed observeren en stimuleren door mee te spelen. Toch ervaren heel wat leerkrachten dat meespelen niet zo evident is: kleuters vallen door je tussenkomsten soms stil in hun spel of worden juist heel erg afhankelijk van je begeleiding.

In het praktijkwetenschappelijk onderzoeksproject 'Stuur-je-spel' (UCLL) ontwikkelden we een kijkwijzer, gebaseerd op de 3 V's van De Haan. Aan de hand van videofragmenten verkennen we concreet wat jouw rol als leerkracht kan zijn om tot krachtiger, meer zelfgestuurd spel in de hoeken te komen. We bespreken het spanningsveld tussen loslaten en sturen in de begeleiding.

Ilse Aerden is docent in de bachelor-na-bachelor Zorgverbreding en Remediërend Leren en in het postgraduaat Ervaringsgerichte Zorg in de Kleuterklas van de UC Leuven-Limburg. Ze werkt mee aan de onderzoeken 'Stuur-je-spel' en 'Zorg-op-maat'.

► Doelgroep: Kleuter

D6 Werkwinkel

Cristina Dalli Cardillo & Martine Carmans

(Zelf-)sturing, (zelf-)ontplooiing, (zelf-)professionalisering in het buitengewoon onderwijs. De competentiematrix als leidraad voor kansrijk onderwijs.

In het (buitengewoon) onderwijs word je constant geconfronteerd met veranderingen, vernieuwingen, enzovoort. Daarenboven moeten we omgaan met een maatschappij die ons functioneren constant onder de loep neemt, hoge verwachtingen heeft, kritisch meekijkt en feedback geeft op verschillende manieren en via verschillende kanalen. Logisch toch dat dit onzekerheid met zich meebrengt, die ervoor zorgt dat we ons functioneren soms te veel (?) in vraag stellen. "Doen we wat we moeten doen en doen we dat goed?" is het stemmetje dat door ieders hoofd kan spoken. Zijn er middelen die ons

helpen om enerzijds ons eigen functioneren in vraag te stellen, maar anderzijds ook af te toetsen en te bevestigen?

De competentiematrix is een uitdagende tool om de complexiteit van onze job realistisch te benaderen. Graag gaan we met jullie aan de slag om vanuit eigen leiderschap in het buitengewoon onderwijs te staan.

Martine is leerkracht buitengewoon lager onderwijs, onderwijsbegeleider in de kinderpsychiatrie in Genk en docent in de bachelor-na-bachelor Buitengewoon Onderwijs van de UC Leuven-Limburg. Cristina is leerkracht secundair onderwijs, deed een master educatieve studies, is leerkracht kleuter- en lager onderwijs en geeft les in de bachelor-na-bachelor Buitengewoon Onderwijs van de UC Leuven-Limburg.

► Doelgroep: Kleuter, Lager & Secundair

D7 Werkwinkel **Ine Thys** **Kansen voor time-in**

Leerlingen stellen wel eens gedrag dat ons als leerkracht uitdaagt. Uit een onderzoek dat we vorig jaar samen met studenten voerden, blijkt dat scholen (voor buitengewoon onderwijs) erg zoekende zijn in het gebruik van time-out en tijdelijke afzondering van leerlingen. Wat is het verschil tussen rust, afzondering en separatie? Is een time-outruimte een must en hoe wordt die dan best ingericht? Welke handvaten biedt de regelgeving hierin? Kiezen we voor time-out of time-in?

In deze workshop bekijken we samen de meest relevante bevindingen uit het gevoerde onderzoek en wat dat concreet binnen een schoolse context betekent. We reiken je graag een duidelijk kader aan dat concrete handvaten biedt om ook binnen jouw school aan de slag te gaan.

Ine startte haar werk als pedagoog in 2009 binnen het VAPH, waar ze ervaring opdeed in de begeleiding en ondersteuning van leefgroepbegeleiders die werken met pubers met autisme, maar ook volwassenen met een verstandelijke beperking en uitdagend gedrag. Drie jaar later kon ze in basisschool KIDS aan de slag als verantwoordelijke voor de afdeling Dove en slechthorende kinderen (DSH). Sinds 2014 is ze als docent werkzaam in de bachelor-na-bachelor Buitengewoon Onderwijs van de UC Leuven-Limburg. Ze geeft met veel enthousiasme verschillende opleidingsonderdelen aan zowel voltijdse als deeltijdse studenten in de opleiding. Daarnaast is ze de voorbije 4 jaar actief geweest binnen onderzoek & dienstverlening. Op die manier kan ze zich in samenwerking met het werkveld in verschillende thema's rond zorg in het onderwijs verdiepen. Sinds september is ze opleidingsverantwoordelijke van de bachelor-na-bacheloropleidingen en postgraduatanten binnen de lerarenopleidingen van de UC Leuven-Limburg.

► Doelgroep: Lager & Secundair

D8 Werkwinkel **Anneleen Roelandts, Anne-Marie Cox & Kelly Jacobs** **Werken aan een brede basiszorg op het domein van taal, socio-emotionele ontwikkeling** **... in de klas a.d.h.v. de toolbox 'BABO de beer'.**

Samen met BABO de beer* en tal van suggesties om met het ontwikkeld materiaal aan de slag te gaan, maken we moeilijkere gezinssituaties bespreekbaar én bieden we kleuters handvaten om gepast op te komen voor zichzelf, thuis én elders.

Met de toolbox werken we niet alleen rond preventie van intrafamiliaal geweld in de kleuterklas, maar spreken we ook de taal- en socio-emotionele ontwikkeling van kleuters aan. Waar de toolbox ontwikkeld is vanuit de specifieke bril 'preventie en sensibilisering van intrafamiliaal geweld', is het in de klaspraktijk duidelijk dat die in een zeer brede context inzetbaar is: het onthaal, waarnemingsmomenten, specifieke lessen ... .

In de workshop maken we kennis met de toolbox vanuit praktijkervaringen. Daarnaast bieden we een mogelijk stappenplan aan, dat op school kan toegepast worden bij vermoedens van intrafamiliaal geweld.

*De toolbox 'BABO de beer' is tijdens het onderzoeksproject 'Intrafamiliaal geweld: evaluatie van ketengericht & interprofessioneel samenwerken' ontwikkeld. Aan de hand van de toolbox maken we de leefsituatie bij kleuters bespreekbaar vanuit diverse invalshoeken. Hoe gaat het er thuis aan toe? Hoe komt een kleuter voor zichzelf op? Hoe wordt er in het gezin omgegaan met afspraken, regels, meningsverschillen ...? Wat zijn dagelijkse gewoontes en rituelen?

Kelly en Anneleen zijn pedagogen van opleiding en geven al enkele jaren les aan de bachelor-na-bacheloropleidingen van de lerarenopleiding van UC Leuven-Limburg. Kelly heeft praktijkervaring als leerkracht en directie. Anneleen werkte als orthopedagoog in verschillende organisaties. Momenteel zijn ze beide als lector-onderzoeker aan de UCLL verbonden. Anne-Marie Cox heeft jarenlange ervaring als kleuterleidster.

► Doelgroep: Kleuter & Lager

D9 Netwerkcafé

Wanneer het voormiddagprogramma al zo inspirerend was dat je er even met collega's over van gedachten wil wisselen, wanneer je nood hebt aan wat tijd om na te denken of stil te vallen, wanneer je zin hebt in een goede babbel of krachtig netwerken, dan ben je welkom in het netwerkcafé. We voorzien een leuke hoek, wat hapjes, een stuk taart en wat drank. Opleidingshoofden en verantwoordelijken Research & Expertise zullen zeker in de buurt zijn, zodat je met eventuele vragen ook altijd bij hen terecht kan en wie weet pik je ook nog een demonstratie mee van een innovatieve onderwijstool als [de tovertafel](#).

D10 Werkwinkel ***Nieuw! Herhaling van WW C3*** **Tanja Ceux, Katrien Melotte, Sara Vreys & Sofie Deprez** **Elke leerling telt: de leraar maakt het verschil**

Onderwijs waarin elke leerling maximale leeransen krijgt en de noodzakelijke competenties van de 21e eeuw bereikt, vormt een grote uitdaging in het secundair onderwijs. Het verhogen van socio-emotioneel welbevinden bij leerlingen en leraren is cruciaal om de stap richting gelijke onderwijskansen te zetten en de uitstroom van leraren te verminderen. Vanuit een praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek focussen wij op het realiseren van een verbindende interactie tussen leraren en leerlingen, waarbij we op zoek gaan naar bepalende factoren voor een kwaliteitsvolle verbindende leraar-leerling-interactie en op welke manier die maximaal ingezet kunnen worden. Uit de eerste resultaten blijkt dat een kwaliteitsvolle verbindende interactie tussen een leraar en leerling(en) bestaat uit vakgebonden passie, empathie, vertrouwen en aanwezigheid als noodzakelijke bouwstenen en dit zowel vanuit het standpunt van de leraren als de leerlingen.

In deze workshop vormen we een professionele leergemeenschap waarin de bouwstenen van een verbindende leraar-leerling-interactie centraal staan, zowel vanuit het perspectief van de leraar als dat van de leerling. Samen het eigen denken en handelen onder de loep nemen, onderbouwd leren van elkaar, zoeken naar antwoorden voor concrete vragen, tips ... zijn enkele doelstellingen die wij in deze keuzesessie proberen te realiseren.

Katrien, Sofie, Sara en Tanja vormen een team van praktijkonderzoekers binnen het expertisecentrum Inclusive Society van de hogeschool UC Leuven-Limburg. Katrien, Sofie en Sara zijn binnen de lerarenopleiding secundair onderwijs als lerarenopleider intensief betrokken bij het opleiden van toekomstige leraren secundair onderwijs vanuit hun expertise binnen de pedagogische-didactische leerlijn of het onderwijsvak plastische opvoeding. Tanja is opleidingsverantwoordelijke van die opleiding.

► Doelgroep: Secundair